

## I. Jako Doma –Homelike- Prága, Cseh Köztársaság

### II. „Cooks without Home”- „Hajléktalan szakácsok” projekt

#### Összefoglaló

Készítette: Németh Hannelore  
BMSZKI

**I. Jako Doma –Homelike** néven hozták létre Csehországban az első olyan civil szervezetet, amely munkájában a nem-specifikus hajléktalanság elvéből indul ki. Azért kezdtek el kizárólag nőkkel foglalkozni, mert az ellátásban nekik kevesebb szolgáltatás jutott, és mert jelentősen másnak látják a hajléktalan nők helyzetét a hajléktalan férfiakéval szemben. A fő szempont az volt, hogy a női hajléktalanságot a társadalom színe elé vigyék, minél szélesebb körben megismertessék speciális helyzetüket.



A Jako Doma megalakulásától fogva szándékosan lép fel a hajléktalan nőket érő erőszak, diszkrimináció ellen, amit a többségi társadalom a hajléktalanság „normális” velejárójának tekint. Két korábbi a „Nőkkel nőknek” és az „Együtt a nőkért: beszéljünk róla” elnevezésű projektjükben is a hajléktalan nők társadalomba való intergrációját célozták meg. Ebbe a munkába bevontak hazai és nemzetközi partnereket a civil szektorból (pl. jogi tanácsadókat, éjjeli menedékhelyek vezetőit, szociális munkásokat vagy a szex-munkások érdekképviselőit), annak érdekében, hogy egy szakmailag megfelelő, összetett támogató rendszert építsenek ki. A hajléktalan nők konkrét segítségén túl, mint az adósságkezelés, lakhatási problémák, továbblépés, segélyek, gyerek elhelyezés, azon igyekeztek, hogy egy olyan biztonságos és védett helyet hozzanak létre számukra, ahol rendszeresen találkozhatnak, lehetnek (pl. film klub).

A hajléktalan nőknek/nőkkel kutatásokat is végeznek a nemcsak abban volt egyedi, nőkre fókuszált, hanem A Jako Doma rendszeresen megmozdulásokat és



a 2014-es „**Hajléktalan hősök**” című programjuk, ahol arra hívták fel a figyelmet, hogy a hajléktalan nőknek milyen speciális képességeik/készségeik vannak (főzés, kenyérsütés, saját készítésű kézműves termékek vagy használt könyvek árusítása), melyet otthon nélkül is hasznosítanak.

Egy másik kezdeményezésük a **cseh Fedél nélküli újság** szerkesztése. Ebbe csak hajléktalan nők írnak, és többnyire az utcán élőknek szól.

Színházi társulatuk is van **ONY** néven, itt saját történeteket dramatizálnak, témájukat tekintve az átélt élményekről, törésekről, feldolgozhatatlan eseményekről szólnak: gyermekkorról, válásról, gyermekelhelyezésről, kilakoltatásról, párkapcsolatról. Az „**Azok a nők**” című előadásuk egy egész szakember gárda bevetésével valósult meg, a rendező drámapedagógus volt, akin színházi kapcsolatait kihasználva hívott zenészeket, maszkmestereket, szövegírókat. Előadott darabjuk széles körben nagy sikert aratott.

**Önvédelmi tanfolyamot** is szerveztek hajléktalan nőknek, ahol nemcsak különféle fogásokat tanulhattak meg, hanem a határozott fellépést is gyakorolhatták, hogy nagyobb önbizalmat szerezzenek.

szervezett programok mellett hajléktalan nők helyzetéről. (Ez hogy kifejezetten hajléktalan módszerében is.)

szervez még olyan nyilvános figyelemfelkeltő akciókat, mint

Másik akciójukban az „**Utcaseprő táncban**” az utcaseprés fontosságára, hasznára hívták fel a figyelmet, hogy az emberek többre értékeljék, és ne nézzék le ezt a munkát.

„**Utcai bajkeverő vagyok**” címmel egy póló programot indítottak miután a helyi önkormányzati választások előtt a hajléktalanság negatív felhanggal került be a kampányba.

A Jako Doma minden esetben tudatosan figyel arra, hogy a projekteket hajléktalan nők mutassák be, hogy ők beszéljenek, és ne nélkülük- róluk- beszéljenek. A programokban dolgozó szociális munkások nem tartják magukat szakértőnek, mert nem éltek utcán. A szociális munkás és kliense közti egyenjogúságot hirdetik, vagyis partneri viszonyt, illetve a képessé tevés módszertani eszközeit használják.

Szerencsésnek tartják magukat azért, mert másként látják a hajléktalanságot. Vallják, hogy megfelelő segítséggel és támogatással minden hajléktalan nő jelentős pozitív változásokat érhet el.



**II.** Legnagyobb projektjük 2013 tavaszán kezdődött

„**Hajléktalan szakácsok**” elnevezéssel. Ez többnyire Prágában, de az ország más településein is működött. Projektjükkel a hajléktalan nőket érő stigmák, a munkaerőpiacon történő megkülönböztetésük ellen harcolnak, illetve azért, hogy a hajléktalan nőkkel szembeni sztereotípiákat csökkentsék - nem mindenki koszos, drogos, alkoholista, munkakerülő, koldus,



prostituált... A programban résztvevő nők be szeretnék bizonyítani, hogy helyük van a cseh társadalomban, és kézbe tudják venni az életük irányítását. Az elmúlt évben, a programban résztvevő szakácsok megmozdulásaikkal valamiféle ismertségre tettek szert.

A projekt lényegében arról szól, hogy hajléktalan nők sütnek/főznek a lakosságnak, elkészített finomságaikat pedig szétosztják az utcán élők között, illetőleg eladják különféle utcai piacokon, fesztiválokon, rendezvényeken.

Egyre gyakrabban konferenciákra, kiállítás megnyitókra is hívják őket, ilyen minőségükben vendéglátós catering szolgáltatásként települnek ki. Jártak már a francia és amerikai nagykövetségeken is.

Kuriozitásuk, hogy kizárólag vegán ételeket készítenek, mert nem értenek egyet az állatok lemészárolásával/kizsákmányolásával. Részben vásárolnak alapanyagokat, részben pedig adományok formájában kapják, pl. bio kertésztől, akivel állandó szerződésük van. Nem működnek együtt az Élelmiszer Bankkal, mert oda tagdíjat kell fizetni, és cserébe nem mindig tudnának vegán alapanyagokat adni.

A projektben nagyjából 15 hajléktalan nő vett részt, egyiknek sem volt szakács végzettsége, ketten menet közben elvégeztek egy OKJ szakács tanfolyamot, egy fő pedig cukrásznak tanult. Nincsenek állandó tagok, alkalmi megbízási szerződést kötöttek velük napi bontásban. Ha valaki talál más munkát, később újra csatlakozhat.



Finanszírozás: Az államtól nem kapnak anyagi támogatást, de pályáznak EU-s forrásokra. A Norvég Civil alap és magán emberek, illetve cégek is támogatják



őket. Továbbá szerveznek adománygyűjtő esteket koncertekkel, kulturális programokkal. Valamint vannak saját bevételeik is, de ezek pusztán nem tudnák fedezni a projektjeiket.

A bécsi SozialMarie (szociális innovációs) pályázaton nyertek idén (erre nagyon büszkék), ez a díj 2.000 eurós pénzjutalommal is járt.

A teamjük áll: egy szupervizorból, egy koordinátorból, egy operatív munkatársból, egy gazdasági vezetőből és a szakácsokból. Van egy külső coach trénerük is. Így mindenestül havonta egyszer találkoznak.

A Jako Doma álma, hogy kialakítsanak egy olyan nagyteljesítményű konyhát, ahol több nő tud egyszerre sütni, és ehhez egy bisztrót, ahol olcsó, de minőségi termékeiket egyből értékesíteni is tudnák. Ez biztos munkát, megélhetést jelentene a résztvevőknek. 4 nővel kezdenék eleinte.







